

**R. P. Sebast. Izquierdo Alcarazensis Soc. Iesv, svpremis
Inquisitionis Senatvs Censoris, Et Olim Complvti SS.
Theologiæ Professoris. Pharvs Scientiarvm**

Izquierdo, Sebastián

Lugduni, 1659

Quæst. 4. Vtrum omnis opinio speculatiuè probabilis practicè quoque
probabilis censenda sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95620)

QVÆSTIO IV.

Utrum omnis opinio speculatiue probabilis, practice quoque probabilis censenda sit?

36 Solent frequenter Authores de rebus moralibus tractantes appellare opiniones aliquas speculatiue tantum probabiles, quas tamen ad praxim docent minime deducendas, utpote practice improbabiles, aut minus tutas. Quo nomine multi Iurisperiti; ut testatur Ioan. Sanch. in *selekt. disp.* 44. n. 63. à praxi relegant opiniones Duareni, Cuiacij, Donelli, Antonij Fabri, & aliorum, quas tamen theoricè probabiles, aut etiam veras arbitrantur. Ipse verò Sanch. hunc morem loquendi vehementer reprobatur *ibidem*, & *disp.* 54. n. 1. ratus, esse omnino imperceptibile, quod opinio aliqua sit speculatiue probabilis, & in praxi tuto amplectari non possit: cum probabilitas practica oriatur ab speculatiua, ab eaque solum differat, tanquam effectus à sua causa.

Proposio unica.

37 Communis Auctorum loquutio in bono sensu usurpata, quidquid reclamet Sanc. verissima est, & retinenda.

Quia sunt nonnullæ opiniones probabiles, quæ ratione materiæ ad praxim sine peccato difficillimè reduci possunt: quo fit, ut eas praticare tutum non sit; etiam illæ in se spectatæ non solum probabiles, sed verissimæ sint ac certissimæ: eo videlicet, quod actus humani, quos approbant dictæ opiniones, esse secundum se spectati sint liciti, & honesti, moraliter tamen vix est possibile quod executioni mandentur; quin alij actus illiciti intermiscantur, aut ipsimet deprauentur aliqua circumstantia. Probabile est, actus quosdam habitos inter marem & feminam non ob veneream delectationem, sed ob naturalem aliam, qualis ex tactu corporum lenium, leuiumve inanimatorum accipi solet, non esse inhonestos, sed licitos; quia tamen moraliter saltem est impossibile, ut in huiusmodi tactibus delectatio venerea non misceatur; ideo in praxi ut periculosa reprobatur talis opinio. Probabile est virum nobilem licitè posse alium occidere, à quo per iniuriam suscepit alapam, si occisio fiat in conflictu, vel mox in fugâ, ex intentione depellendi iniuriam, siue non omnino amittendi honorem; sed quia vix est possibile, ut in eiusmodi occasione non misceatur affectus vindictæ, idcirco talis opinio iure reprobatur in praxi, tanquam periculosa nimis, aut practice improbabilis.

38 Itaque opinio, quæ speculatiue probabilis est, reducta ad praxim non potest non esse probabilis, si, qua ratione concipitur licitus actus per ipsam opinionem, eadem mandetur executioni. Quo sensu verum habet doctrina Sanch. Idem namque est fundamentum opinionis semper, siue eius obiectum perueniat ad executionem, siue non perueniat. Verum, quia sæpe est moraliter impossibile, ut actus fiat qualiter per opinionem putatur licitus, ut vidimus, ideo multæ opiniones dicuntur practice improbabiles, siue non tutæ; quia propter periculum peccandi non licet in praxi illas amplecti, siue se eis tutari.

QVÆSTIO V.

Quousque liceat ex antecedente certo, aut probabili elicere conclusionem probabilem?

Mos satis frequens est Theologorum, dum 39 probabiles aliorum sententias de falsitate conantur arguere, absurda aliqua contra fidem ex illis deducere, & quidem per illationes satis probabiles. Sic nostri Doctores in materia de auxiliis ex probabili Thomistarum doctrinâ inferunt satis probabiliter non esse in nobis libertatem, quod tamen est hæreticum, & omnino impossibile. Sic etiam in materia de Trinitate ex probabili Scotistarum sententia de distinctione ex naturâ rei inferunt reliqui probabiliter absurda varia contra fidem prorsus improbabilia, atque ita pariter passim in aliis materiis. Ex quibus calibus aperte constat posse ex antecedenti probabili per probabilem illationem inferri conclusionem improbabilem. Quod multi non animaduertentes monstras quasdam opiniones in rebus moralibus confingunt, easque ut probabiles venditant non sine magno morum dispendio, quod ex probatis Doctorum sententiis per probabilem illationem sibi decerpere videantur: cum tamen illæ omni prorsus probabilitate destitute sint. Cæterum, quia huiusmodi certissimæ veritatis causa, vel ratio à priori non obuia est, non abs re fuerit in præsentem eam indagare: ex illaque certas regulas statuere, quibus in erendis conclusionibus probabilibus ex alio quopiam antecedente tuto procedere possimus.

Suppono primò: propositionem obiectiuam, aut 40 per se solum, aut per aliud solum, aut per se simul, & per aliud posse esse notam, seu noscibilem: quod si per aliud, aut per vnum tantum, aut per plura, ut latius *infra suo loco* monstro, hinc sequitur propositionem per se solum notam ex solis terminis posse esse probabilem: quia non habet aliud fundamentum, unde cognoscatur. Erit autem huiusmodi, quando termini ipsi eo usque suam connexionem siue conuenientiam ostendent, ut censentur graue fundamentum præbere ad iudicandum illam. Propositio verò per se simul & per aliud nota, cum habeat duplex fundamentum, aut propter vtrumlibet seorsim potest esse probabilis: quo casu propter vtrumque simul duplo probabilis erit; aut propter alterum ab altero seiunctum, sed non è conuerso; quo etiam casu magis erit probabilis propter vtrumque simul, aut denique propter neutrum seorsim, bene tamen propter vtrumque copulatum. Eodémque pacto res se potest habere in propositione per aliud tantum nota, quando hæc non per vnum quid solum, sed per plura cognoscibilis est: potest enim probabilis euadere propter quoduis eorum seorsim, vel propter aliquid, vel aliqua, sed non propter reliqua, vel propter nullum ab aliis seiunctum, sed bene propter omnia simul, ut ex dicendis apparebit.

Suppono secundò, id, quod iam tetigi *quæst.* 2. 41 fundamentum ex se sufficiens ad faciendam propositionem probabilem ab opposito fundamento sæpe insufficiens reddi; quia id, quod seorsim sumptum fundamentum graue videtur, ut prudens quisque de obiecto iudicare possit in conspectu oppositi adiuncti, ut leuius, & parui momenti, aut etiam nullius æstimatur, quod quidem duobus modis potest accidere